

С. С. Маулік,
аспірант, Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
ORCID ID: 0000-0003-1119-1212

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.21—22.166

ЗАСТОСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ СІНГАПУРУ

S. Maulik,
Postgraduate student, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

SOCIAL INNOVATIONS IN THE MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN SINGAPORE

У статті розглянуто процеси застосування механізмів державного управління у Сінгапурі через призму соціальних інновацій. Соціальні інновації є важливим елементом соціальної політики. Саме соціальні інновації можуть допомогти систематизувати та вдосконалити технологію вирішення соціальних проблем та створити соціальні цінності в тих сферах життя, які безпосередньо пов'язані з галузями, які обслуговують громадськість і які обслуговуються громадськістю. Стаття також представляє суть успішних соціальних інновацій та модернізації соціальних відносин, здійснених державними органами влади, та визначає функції соціальних інновацій та їх вплив на суспільство. Наводяться приклади практичних соціальних інновацій та їх впровадження в державну політику, що призвело до модернізації системи державного управління Сінгапуру. Необхідність соціальної трансформації полягає у можливості побудови нових соціальних відносин та систем, де ключові суб'єкти діють більш успішно та ефективніше. Розглянуто практики функціонування соціальних інновацій як чинника трансформації системи державного управління. Стаття також вивчає основні принципи реалізації державної політики в Сінгапурі, визначає особливості формування механізмів державного управління в різних сегментах соціальної та гуманітарної сфери. Представлено конкретні галузі державного управління, в межах яких діють найцікавіші приклади соціальних інновацій, пов'язаних із вдосконаленням соціальних інститутів суспільства. Доведено необхідність залучення неурядових організацій та інститутів громадянського суспільства до процесу реалізації державної соціально-гуманітарної політики. Проаналізовано досвід соціального розвитку Сінгапуру та можливості застосування успішних сінгапурських практик в Україні. Висновки важливі для політиків, ключових державних службовців та зацікавлених сторін НУО у соціальній сфері, оскільки вони доводять, що соціальні інновації можуть бути організовані та впроваджені інституційно.

The publication deals with the mechanisms of public administration in Singapore through the prism of social innovations. Social innovations are an important element of the social policy. It is social innovation that can help to systematize and improve the technology of solving social problems and create social values in those spheres of life that are directly related to the industries that serve the public and which are served by the public. The publication also presents the essence of successful social innovations and modernization of social relations made by the governmental authorities and defines functions of social innovation and their influences over the society. Examples of practical social innovations and their implementation in public policy, which led to the modernization of Singapore's public administration system, are given. The necessity for social transformation is in the possibility of constructing new social relations and systems, where key actors operate more successfully and effectively. Practices of functioning of social innovations as a factor of transformation of system of public administration are considered. The publication also studies the basic principles of government policy realization in Singapore, defines features of formation of public administration mechanisms in various segments of social and humanitarian sphere. Specific areas of public administration are presented, within which the most interesting examples of social innovations related to the improvement of social institutions of society operate. The necessity of involving non-governmental organizations and civil society institutions in the process of realization of the state social and humanitarian policy is proved. The experience of Singapore's social development and the possibilities of applying successful Singaporean practices in Ukraine are analyzed. The findings are important for policy makers and key government officials and NGO stakeholders in social sphere as they prove that social innovations may be organized and implemented institutionally. Various programs and projects may trigger social innovation and bring benefits on the local and international levels and to raise the level of social consciousness of the society.

Ключові слова: соціальні інновації, соціальні інститути, механізми державного управління, Сінгапур, інноваційний розвиток.

Key words: social innovations, social institutions, mechanisms of public administration, Singapore, innovation development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Уряди усього світу стикаються з соціальними викликами, які створюють бар'єри для стійкого економічного зростання, що призводять до нерівності та нестабільності в суспільстві та негативно впливають на загальний добробут їх населення. Соціальні інновації є відповіддю на ці виклики, що дає значні перспективи для державних управлінців. Ці інновації пропонують нові рішення та нові методології, створюють нові концептуальні рамки державного управління. Попри те, що соціальні інновації є відносно новим інструментом у механізмах державного управління, оскільки все ще будується надійна теоретична основа та доказова база ефективності їх впровадження, вигоди від їх застосування в державній політиці, як доводить досвід низки країн, надто привабливі, щоб їх ігнорувати. У статті з'ясовується, яким же чином Сінгапур — країна без значних покладів природ-

них ресурсів — змогла протягом життя одного покоління відбутися як національна соціально-орієнтована держава та побудувати економіку рівня найрозвинутіших країн світу. Засновник сучасного Сінгапуру, Лі Куан Ю, неодноразово зазначав, що якість людських ресурсів країни були і є найважливішим фактором, що визначає національну конкурентоспроможність. Саме інноваційність людей, підприємництва, робота в команді та робоча етика надають поштовх до розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності задля досягнення цілей сталого розвитку та побудови успішного суспільства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Фундаментальні концепції інноваційного розвитку, до яких, зокрема, можна віднести теорію інноваційної

динаміки Йозефа Шумпетера [1] або теорії модернізації Талкотта Парсонса [2], сьогодні переосмислюються та поглиблюються в напрямі посилення державно управлінської складової. По мірі зміцнення взаємозв'язку та взаємозалежності між сприйняттям суспільством актуальних на конкретний часовий проміжок ефективних економічних інститутів та соціокультурної основи суспільства, ідеї побудови інноваційної економіки були поширені і на явища, що пов'язані із соціальною структурою та соціокультурною динамікою розвитку суспільства. Істотний внесок у теоретичні обґрунтування інноваційних стратегій урядів країн, а також у дослідження співвідношення інноваційних процесів та економічних циклів та державного управління ними внесли англійський економіст К. Фріман [3] і скандинавський дослідник Б. Лундвалл [4]. Під інновацією вони розуміли інтегративний процес, увівши в науковий обіг термін "національна інноваційна система".

Серед дослідників, які вивчають феномен становлення та розвитку Сінгапуру, а також становлення його соціальної інституціональної інфраструктури зокрема, в першу чергу зазначимо роботи безпосередньо Міністра-ментора Сінгапуру Лі Куан Ю, а саме: "Сінгапурська історія. Із третього світу в перший" [5], "One Man's View of the World" [6], та "Hard Truths to Keep Singapore Going" [7], який дає практичні рекомендації стосовно державного будівництва загалом, і формування нації зокрема. Навіть побіжний аналіз мемуарів Лі Куан Ю дає конкретні відповіді на теоретичні питання, пов'язані з міжрасовою ворожнечею, пошуком національної ідеї та народженням національної самосвідомості, тобто на ключові питання сьогодення — як "виховати" народ та створити суспільство.

Важливу роль при підготовці статті відіграли монографії та роботи видатного спеціаліста у сфері досліджень сучасного Сінгапура Е. Гуревич [8]. У свою чергу Сергій Обрезанов, директор Російсько-сінгапурського бізнес-інкубатора, зосередився на дослідженні інноваційної складової розвитку нації [9], а Посол Республіки Сінгапур у РФ та Україні у 1995—2002 рр. Марк Хонг поділився своїм баченням успіхів Сінгапуру у процесі створення нації та можливостями для їх застосування у країнах, що розвиваються [10]. Важливим для розуміння історичного дискурсу у контексті соціального інжинірингу керівників Республіки Сінгапур були роботи Д. Воздвиженського [11], А. Решетникова [12] та В. Курзанова [13], які досліджували феномен "сінгапурського дива" у 70-ті та 80-ті роки ХХ ст.

МЕТА ПУБЛІКАЦІЇ

Метою публікації є аналіз процесів впровадження соціальних інновацій у механізми державного управління Сінгапуру та обґрунтування доцільності їх застосування у країнах, що розвиваються, як зразка ефективної моделі державноуправлінської діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У роботі "Теорія економічного розвитку" Й. Шумпетер визначив інновації як будь-які зміни з метою впровадження і використання нових товарів, ринків і форм

організації і стверджував про новий тип підприємця, про "новатора" як свого роду суб'єкта соціально-історичної дії. Сьогодні інновації, особливо соціальні, нерозривно пов'язані із впровадженням механізмів державного управління.

Інновації у державному секторі не відбуваються самі собою: урядам країн потрібно виявити проблеми, визначити ідеї та перетворити їх на проекти, які можна пілотувати в невеликому масштабі, а потім реалізовувати в державній політиці та поширювати. Це вимагає від органів державного управління, наукових організацій виявлення процесів і структур, які можуть підтримувати та пришвидшувати інноваційну діяльність на кожному етапі її життєвого циклу. Попри те, що зростає кількість доказів щодо успішності інноваційних практик у державному секторі, все ще існує обмежена кількість знань про те, які політичні інструменти уряди можуть використовувати для подолання соціальних бар'єрів та посилення спроможності організацій до інновацій.

Застосовуючи інновації і творчий потенціал для усунення виявлених недоліків і вирішення можливих майбутніх проблем, Сінгапур зміг поставити "свої стримуючі фактори собі в заслугу і перетворити свої обмеження в джерело конкурентної переваги" [14].

Сінгапур протягом декількох десятиліть послідовно відстоював право йти власним шляхом. Сутність цього шляху — у ретельному аналізі конкретних історичних умов суспільства, його національних, релігійних, культурних особливостей; поєднання економічного прогресу з традиційними моральними та культурними цінностями. Але головна причина успіху Сінгапуру, як зазначав сам її засновник — Лі Куан Ю, — це люди. І саме ці люди, під вдалим керівництвом, змогли створити успішну сучасну країну протягом життя одного покоління. Зазначимо, що Республіка Сінгапур є яскравим прикладом всесвітнього процесу глобалізації економіки, становлення сучасної державності та розвитку демократії.

Конкретні етапи інноваційного соціального розвитку, враховуючи динамізм та строкатість соціальної структури суспільства, виокремити дуже складно. Проте ми виділяємо певні соціальні цілі та інноваційні методи їх досягнення — такі, які були застосовані саме в Республіці Сінгапур.

Важлива соціальна мета, яка постала перед керівництвом Республіки Сінгапур — було запобігання виродженню нації. Лі Куан Ю був стурбований проявом феномену "освітнього дисбалансу подружжя" тобто фактом того, що освічені чоловіки беруть за дружин менш освічених жінок або, іншими словами, азійські чоловіки бояться жінок з вищою освітою та вдалою кар'єрою.

У відповідь на посталі соціальні виклики в країні було створено Державне агентство соціального розвитку, яке зосередило свої зусилля на матеріальному та психологічному заохоченню чоловіків на вибір одруження з освіченими жінками та народженню більшої кількості дітей у подружжях, де обидва батьки мають вищу освіту. Як зазначає російський дослідник Г. Єфімов, "сінгапурське суспільство зазнало структурної трансформації, в межах якої особливу роль відіграє

група технократів, яка інкорпорується в державно-бюрократичну систему, виділяється сингапурський пролетаріат, який володіє високим ступенем концентрації. Але найбільшим досягненням стала поява в країні потужного і впливового середнього класу ... на острові сформувалася нова генерація людей з високим рівнем освіти і кваліфікації, яка стає найбільш соціально-мобільною частиною сингапурського суспільства" [15].

Ще до появи у 1982 р. теорії "розбитих вікон" американського соціолога Джеймса Вілсона [16], Лі Куан Ю у 60-ті роки зрозумів, що для створення успішного та раціонального суспільства, економічно ефективної країни потрібно позбавитися азійського байдужого ставлення до сміття, буддійського ставлення до бруду на вулицях, до великої кількості безхатченків, до вуличних галасу, антисанітарії та інших асоціальних елементів суспільного життя. Боротьба із засміченням була одним з головних пріоритетів соціальної політики Лі Куан Ю у 60-х та 70-х роках ХХ ст. Але, як зазначав сам Лі Куан Ю, "поліпшити фізичну інфраструктуру було легше, ніж змінити звички людей. Багато хто з них переселялися з халуп з отвором в землі або відром у надвірних будівлях для справляння природних потреб у квартири у висотних будинках із сучасною каналізацією, але їх поведінка залишалася точно такою ж, як і раніше" [6]. Протягом відносно короткого часу у сингапурському суспільстві з'явилося значне число інституцій, у діяльності яких активну участь почали брати рядові громадяни країни.

Інституції державного сектору Сингапуру (наприклад, органи місцевого самоврядування) каталізують та сприяють (відкритим) соціальним інноваціям, трансформуючи зовнішній внесок у діяльність щодо формування політики, містобудування та державного бюджету. Проте, інституціоналізація соціальних інновацій є суперечливим процесом. Інституціоналізація — це процес структурування, в якому встановлюються нові або підтверджуються існуючі правила. З точки зору теорії переходу, яскраві приклади інституціоналізації соціальних інновацій можна розглядати як випадки еволюційних "ніш", які спонукають до реструктуризації існуючого стану будь-яких соціальних реалій. Проте, з іншого боку, інституціоналізація також може бути гасінням трансформаційних імпульсів, які узгоджуються, інкапсулюються, доручаються і врешті-решт, як би парадоксально це не звучало, знищуються самими інституційними структурами, які вони повинні були змінити.

Водночас подібні відстеження інтересів соціальних акторів піддаються ризику отримання досить неповної та статичної картини поглинання та інституціоналізації соціальних інновацій. Картина буде неповною, якщо вона залишиться обмеженою, наприклад, місцевою інвентаризацією перспектив і інтересів соціальних акторів. Це може припустити більш широку дискусивну динаміку соціальних процесів, у межах якої вони відбуваються, але на більш широким "резонансах" порівняно з тими, які мають соціальні інновації у нинішніх диференційованих суспільствах. Більше того, картина соціальних інновацій як поняття певного "кордону комфорту" в межах діяльності соціальних акторів здається дещо статичною, оскільки не допомагає розумінню того,

як можуть змінюватися будь-які концепції розробки та втілення соціальних інновацій.

На жаль, безпосередньої статистики щодо практики застосування соціальних інновацій в даний час практично немає. Це пов'язано з тим, що подібний тип інновацій дуже важко виміряти. Як зазначається в проєкті WILCO, ініційованим Європейським Союзом з метою акумуляції статистичних даних щодо соціальних інновацій, найчастіше соціальні інновації зароджуються як локальні зміни, які мають неформальний характер, і далеко не всі з них набувають стійкості, яку можна масштабувати [17].

Вітчизняний дослідник Якубін О.Л., досліджуючи теоретичні аспекти соціальних інновацій, пропонує "застосовувати інтегральні показники соціальної ефективності інновацій, наприклад рівень соціального добробуту як співвідношення між показником рівня життя і показником соціальної напруги", а також зазначає, що "в більшості випадках соціальні інновації, як реальні дії по відношенню до розв'язання існуючих суспільних проблем, є певним викликом до пануючих схем та прийнятих інституційних правил" [18].

Задоволення соціальних викликів вимагає інноваційних рішень на всіх рівнях, від мікрорівня індивідуальних дій до макросистемних рішень. Участь громадськості має відігравати важливу роль для ініціювання зміни парадигми та інтеграції соціальної цінності у механізми стимулювання інновацій. Таким чином, інструментальне забезпечення для створення нових механізмів та інструментів підтримки є доволі складним: довгострокове перспективне планування, багатовимірні моделі участі, різнонаправлені візії розвитку, які мають бути поєднані та узгоджені, доводять важливість роботи всіх залучених стейкхолдерів до вирішення питань інструментального забезпечення соціальних інновацій задля сталого розвитку суспільства.

Соціальна інновація може існувати у вигляді "інтелектуальних продуктів, послуг, процесів, технологій, принципів, ідей, ринків, платформ, організаційних форм, законодавчих актів, бізнес-моделей, соціальних рухів тощо, а також поєднання декількох цих елементів. Соціальні інновації пов'язані із змінами у таких сферах соціальних відносин, які потребують публічності" [19]. Відзначимо насамперед сектори освіти [20], охорони здоров'я [21], публічну фінансову сферу [22], соціальні аспекти громадянського суспільства [23], місцеве самоврядування [24]. Як видно з аналізу шляху реформ, які було здійснено в Сингапурі, саме ці сфери були "полем" запровадження соціальних інновацій.

Водночас необхідно зауважити (услід за британським професором з соціального підприємництва Центру Сколла доктором Алексом Нічолсом та британським професором Лондонського університету Алексом Мардоком) [25], що соціальні інновації починають працювати там, де створено п'ять передумов для їхнього впровадження у соціальну практику.

Перша умова — відбуваються соціальні трансформації, зокрема: вагомою стає роль громадянського суспільства у процесі досягнення соціального та економічного зростання, соціальної інтеграції, відчутнішою стає роль бізнесу у соціальних змінах — зок-

рема, здійснюється корпоративна соціальна відповідальність за наслідки діяльності; підприємства та організації будь-якої форми власності проводять хвилі інновацій, що збільшує продуктивність через фокусування на "соціальних" сферах таких, як підвищення кваліфікації та турбота про здоров'я своїх працівників.

Друга умова — моделювання управління підприємством чи організацією, зокрема: вироблення певних стратегій розвитку, які включали б чинник змін у людських, інституційних та соціальних стосунках, що призвело б до підвищення ефективності організації та підвищення конкурентоспроможності в частині таких компонентів, як організаційна реструктуризація, модернізація професійних відносин, вдосконалення управління людськими ресурсами, некомерційне управління.

Третя умова — розвиток соціального підприємництва, а саме: розробка нових інноваційних шляхів подолання складних суспільних проблем через залучення "соціально чутливих" категорій соціуму. Утворені так звані "соціальні колективи" є соціумами насамперед із соціальними цілями.

Четверта умова — розробка нових продуктів, послуг і програм, зокрема для задоволення соціальних потреб, створення інновацій у державному та приватному секторах і надання послуг соціальними підприємствами та організаціями громадянського суспільства; здійснення інших заходів в напрямку перерозподілу бюджетних видатків на соціальний добробут.

П'ята умова — розробка моделі управління, розширення повноважень та розвиток потенціалу соціальних структур, зокрема: поліпшення взаємин між різними соціальними утвореннями, вдосконалення навичок та компетенцій, справедливості при розподілі функціональних обов'язків між соціальними акторами та суб'єктами суспільного життя, які беруть участь у розробці та реалізації соціально-економічних програм та стратегій [25].

Водночас беззаперечним видається той факт, що соціальні інновації актуалізуються тоді, коли суспільство відчуватиме їхній безпосередній вплив на власний добробут, на можливість більш широкої та беззастережної реалізації задумів і задоволення потреб.

Аналізуючи державні ініціативи Сінгапуру в цій сфері, можна зробити висновок, що механізм реалізації соціальної політики є складною системою взаємодії суб'єктів соціального життя, що дозволяє теоретично осмислити та оформити соціальні інтереси громадян, соціальних груп населення загалом, розробити соціальну стратегію держави та соціальні програми. А також організувати скоординовану практичну діяльність державних органів, інститутів громадянського суспільства та громадян на основі удосконаленої нормативно-правової бази.

Уряд Сінгапуру є головним стейкхолдером, що визначає інноваційну спроможність та політику держави. Державне втручання та контроль має життєво важливе значення для підтримки науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок (НДДКР) та інновацій, оскільки ринок сам по собі не може забезпечити належних стимулів для виробництва знань. Для Сінгапуру при-

таманна ситуація, коли завдання держави полягає в тому, щоб створити правові та інфраструктурні можливості для мобілізації інтелектуального потенціалу, внутрішнього інвестиційного капіталу населення та капіталу іноземних інвесторів. А найвагоміші результати досягаються через запровадження сучасних механізмів міжсекторного партнерства держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства, самоорганізація учасників інноваційного процесу, що знайшло своє відображення у стратегічній програмі уряду "Smart Nation" [26] — амбітна програма, яка перенесе місто, його жителів і уряд у цифрову епоху. І роль соціальних інновацій у цьому "суспільстві майбутнього" визначальна.

Партнерства між різними стейкхолдерами використовуються у державному секторі Сінгапуру для покращення управління ними, а також для створення належного управління. Формування успішних партнерських відносин вважається характеристикою належного управління. Співпраця між державним і приватним секторами в Сінгапурі дозволяє державному сектору розвивати інноваційні ідеї інших організацій та застосовувати їх до своєї власної адміністрації. Цілями уряду Сінгапуру є збільшення залучення громадськості шляхом співпраці з неурядовими організаціями та бізнесами, та максимізація мереж з державними та приватними партнерствами для покращення середовища в Сінгапурі.

Україна, перебуваючи на стадії становлення соціально орієнтованого та економічно стабільного суспільства, має в якості орієнтирів спиратися на найбільш вдалі практики впровадження соціальних інновацій. Значна кількість найважливіших соціальних викликів сучасності потребує свого вирішення через впровадження радикальних інновацій, що перетинають організаційні, галузеві та дисциплінарні межі. Сфера соціальних інновацій в Україні потребує розроблення особливого підходу в державному управлінні, оскільки досі перебуває у зародковому стані, тільки починаючи виходити за межі локального застосування. Зважаючи на це, варто звернути увагу на фактори, які є ключовими для спрямування соціальних інновацій у напрямі досягнення економічного та соціального добробуту, а саме: урахування фактору дії соціальних інновацій при формуванні науково-технологічної та інноваційної політики; створення демократичних платформ дій із метою залучення різних суб'єктів господарювання та громадськості; забезпечення належної координації, інтеграції та відображення соціальних заходів у національних та регіональних соціально-економічних планах та програмах; стимулювання проведення наукових досліджень у площині соціальних інновацій; підвищення обсягу інвестицій в нарощування соціального потенціалу; державно-приватне партнерство в підтримці соціальних інновацій.

ВИСНОВКИ

Соціально-економічний розвиток країни дуже ускладнений без всебічного використання нововведень, постійного перетворення наукових знань на технології і науково-технічні розробки для виробництва. А досвід наших колег з розвинутих країн, зокрема Сінгапуру,

доводить, що сучасний економічний розвиток країни визначається не стільки її природними ресурсами, скільки здатністю її народу до впровадження нових технологічних та організаційних ідей. Причому саме такі країни, як Сінгапур довели світу, що це можуть бути не тільки власні, вироблені нацією ідеї. Країна може досягти дуже високого рівня розвитку, активно використовуючи інноваційні ідеї, імplementовані в інших країнах. Механізми державного управління мають бути застосовані для створення передумов впровадження соціальних інновацій, зокрема необхідним є: проведення соціальних трансформацій; моделювання управління підприємством чи організацією, зокрема вироблення певних стратегій розвитку; розвиток соціального підприємництва; розробка нових продуктів, послуг і програм, зокрема для задоволення соціальних потреб, створення інновацій у державному та приватному секторах і надання послуг соціальними підприємствами та організаціями громадянського суспільства; розробка моделі управління, розширення повноважень та розвитку потенціалу соціальних структур.

Досвід Сінгапуру дає зразок державного управління, який доцільно застосовувати в Україні. Але ще більш корисним для України є запровадження власних інноваційних ідей і наукових розробок, а також їх подальше розповсюдження у світі через механізми трансферу технологій і продуктів.

Література:

1. Шумпетер И. Теория экономического развития. М.: Директмедиа Паблишинг, 2008. 401 с.
2. Парсонс Т. О структуре социального действия. М.: Академический проект, 2000. 880 с.
3. Freeman C. The National System of Innovation in Historical Perspective // Cambridge Journal of Economics. — 1995. — No. 19. — P. 5—24
4. Lundvall B.-A., Johnson B., Andersen E.S., Dalum B. National Systems of Production. Innovation and Competence Building // Research Policy. Feb. 2002. — Vol. 31. Is. 2. P. 213—231.
5. Ю Л.К. Сингапурська історія. Із третього світу в перший. Том 1 і 2. К.: О. Капусти, 2011. 1050 с.
6. Yew Lee Kuan. One Man's View of the World. Singapore: Straits Times Press, 2013. 348 p.
7. Yew Lee Kuan. Hard Truths to Keep Singapore Going. Singapore: Straits Times Press, 2011. 522 p.
8. Гуревич Э.М. Авторитарная модель развития Сингапура // Государственность и модернизация в странах ЮВА. М.: Институт востоковедения РАН, 1997. — С. 76—96.
9. Обрезанов С.А. Основные этапы и ключевые инструменты инновационного развития (на примере Сингапура): монография. Гос. образовательное учреждение высш. проф. образования Российская гос. акад. интеллектуальной собственности. М.: РГАИС, 2011. — 116 с.
10. Хонг Тат Сун М. Секреты успеха Сингапура: 12 ст. господина Марка Хонга Тат Сун, Посла Респ. Сингапур в России и на Украине. М., 2000. — 173 с.
11. Воздвиженский Д. История Сингапура. Вокруг света, 2002. — URL: <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/172/> (дата звернення: 12.10.2020).
12. Решетников А.Н. Сингапур: этнические проблемы в странах ЮВА. М.: Наука, 1974. — 246 с.
13. Курзанов В.Н. Сингапур в экономике Юго-Восточной Азии. М.: 1985. — 184 с.
14. A Lively & Liveable Singapore: Strategies for Sustainable Growth — Ministry of the Environment and Water Resources and Ministry of National Development Singapore, 2009. — URL: http://app.mewr.gov.sg/data/ImgCont/1292/sustainableblueprint_forweb.pdf (дата звернення: 12.10.2020).
15. Ефимов Г.В. Политический процесс в Республике Сингапур в период перехода от авторитаризма к демократии: общее и особенное: диссертация... кандидата политических наук: 23.00.02 / Дальневост. гос. ун-т. Владивосток, 2010. — 182 с.
16. Wilson James Q., Kelling George L. Broken windows. The Atlantic Monthly. March 1982. P. 29—38.
17. Social Innovation Research in Horizon 2020. Positionpaper. June 2013. — URL: <http://siresearch.eu/socialinnovation/project/wilco> (дата звернення: 12.10.2020).
18. Якубін О., Пікалюк Д. Деякі теоретичні аспекти вивчення соціальних інновацій: поширення, закріплення, вимірювання, 2014. — URL: <http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2014/3-4/21.pdf> (дата звернення: 12.10.2020).
19. Маулік С.С. Трансформації соціальних структур під впливом соціальних інновацій. Науковий журнал "Габітус". Херсон, Видавничий дім "Гельветика", 2018. — № 7. — 76 с.
20. Loogma K., Tafel-Viia K., Umarik M. Conceptualising educational changes: A social innovation approach // Journal of Educational Change, 2012. — Vol. 14. — № 3.
21. Maruyama Y., Nishikido M., Iida T. The rise of community wind power in Japan: Enhanced acceptance through social innovation // Energy Policy, 2007. — Vol. 35.
22. Philips S.D., Laforest R., Graham A. From shopping to social innovation: getting public financing right in Canada. Policy and Society, 2010. — Vol. 29.
23. Utterback J.M. The process of technological innovation within firms. Academy of Management Journal, 1971. — Vol. 14. — № 1.
24. Moolaert F., Nussbaumer J. Defining the social economy and its governance at the neighborhood level: A methodological reflection // Urban Studies, 2005. — Vol. 42. — № 11.
25. Nicholls A., Murdock A. Social innovation: blurring boundaries to reconfigure markets. Palgrave Macmillan, Houndmills, Basingstoke, Hampshire. — New York, 2012. — 302 p.
26. Smart Nation — URL: <https://www.smartnation.gov.sg/what-is-smart-nation/initiatives> (дата звернення: 12.10.2020).

References:

1. Schumpeter, J. (2008), Teoria ekonomicheskogo razvitiya [The theory of economic development], Direct-media Publishing, Moscow, Russia.
2. Parsons, T. (2000), O strukture socialnogo deystviya [About the structure of social action], Akademicheskii proekt, Moscow, Russia.

3. Freeman, C. (1995), "The National System of Innovation in Historical Perspective", Cambridge Journal of Economics, vol. 19, pp. 5—24.
4. Lundvall, B.-A. Johnson, B. Andersen, E.S. and Dalum, B. (2002), "National Systems of Production. Innovation and Competence Building", Research Policy, vol. 31, no. 2, pp. 213—231.
5. Lee, Kuan Yew (2011), Singapurska istoriya: Iz tretyogo svitu v pershiy [Singaporean history. From the third world to the first], vol. 1&2, O.Kapusti, Kyiv, Ukraine.
6. Lee, Kuan Yew (2013), One Man's View of the World, Straits Times Press, Singapore.
7. Lee, Kuan Yew (2011), Hard Truths to Keep Singapore Going, Straits Times Press, Singapore.
8. Gurevich, E. (1997), "Singapore's authoritarian model of development", Gosudarstvennost i modernizatsiya v stranah YuVA [Statehood and modernization in Southeast Asia], Institut vostokovedeniya RAS, Moscow, Russia, pp. 76—96.
9. Obrezanov, S. (2011), Osnovnye etapy i klyuchevye instrumenty innovatsionnogo razvitiya (na primere Singapura) [The main stages and key tools of innovative development (on the example of Singapore)], RGAIS, Moscow, Russia.
10. Khong, Tat Sun M. (2000), Sekrety uspekha Singapura: 12 st. gospodina Marka Khonga Tat Sun, Posla Resp. Singapur v Rossii i na Ukraine [Secrets of Singapore's Success: 12 Art. Mr Mark Hong Tat Sun, Ambassador of the Rep. Singapore in Russia and Ukraine], Moscow, Russia.
11. Vozdvizhenskij, D. (2002), "History of Singapore", Vokrug sveta, available at: <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/172/> (Accessed 12 Oct 2020).
12. Reshetnikov, A. (1974), Singapur: etnicheskie problemy v stranakh YuVA [Singapore: Ethnic Issues in Southeast Asia], Nauka, Moscow, Russia.
13. Kurzanov, V. (1985), Singapur v ekonomike Yugo-Vostochnoj Azii [Singapore in the economy of Southeast Asia], Moscow, Russia.
14. Ministry of the Environment and Water Resources and Ministry of National Development Singapore (2009), "A Lively & Liveable Singapore: Strategies for Sustainable Growth", available at: http://app.mewr.gov.sg/data/ImgCont/1292/sustainableblueprint_forweb.pdf (Accessed 12 Oct 2020).
15. Efimov, G. (2010), "The political process in the Republic of Singapore during the transition from authoritarianism to democracy: general and specific", Ph.D. Thesis, Vladivostok, Russia.
16. Wilson, J. Q. and Kelling, G. L. (1982), "Broken windows", The Atlantic Monthly, vol. March, pp. 29—38.
17. Positionpaper (2013), "Social Innovation Research in Horizon 2020", available at: <http://siresearch.eu/socialinnovation/project/wilco> (Accessed 12 Oct 2020).
18. Yakubin, O. and Pikalyuk, D. (2014), "Some theoretical aspects of the study of social innovations: dissemination, consolidation, measurement", available at: <http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2014/3-4/21.pdf> (Accessed 12 Oct 2020).
19. Maulik, S. (2018), "Transformations of social structures under the influence of social innovations", Naukovij zhurnal "Gabitus", vol. 7.
20. Loogma, K. Tafel-Viia, K. and Umarik, M. (2012), "Conceptualising educational changes: A social innovation approach", Journal of Educational Change, vol. 14, no. 3.
21. Maruyama, Y. Nishikido, M. and Iida, T. (2007), "The rise of community wind power in Japan: Enhanced acceptance through social innovation", Energy Policy, vol. 35.
22. Philips, S.D. Laforest, R. and Graham, A. (2010), "From shopping to social innovation: getting public financing right in Canada", Policy and Society, vol. 29.
23. Utterback, J.M. (1971), "The process of technological innovation within firms", Academy of Management Journal, Vol. 14, no.1.
24. Moulaert, F. and Nussbaumer, J. (2005), "Defining the social economy and its governance at the neighborhood level: A methodological reflection", Urban Studies, Vol. 42, no.11.
25. Nicholls, A. and Murdock, A. (2012), Social innovation: blurring boundaries to reconfigure markets, Palgrave Macmillan, Houndmills, Basingstoke, Hampshire. — New York.
26. Smart Nation (2020), available at: <https://www.smartnation.gov.sg/what-is-smart-nation/initiatives> (Accessed 12 Oct 2020).

Стаття надійшла до редакції 12.11.2020 р.

ПЕРЕДПЛАТА

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 458-10-73);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА